

**ZARZĄDZENIE ZASTĘPCZE
WOJEWODY MAZOWIECKIEGO**

z dnia 3 listopada 2017 r.

w sprawie nadania nazwy ulicy

Na podstawie art. 6 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (Dz. U. poz. 744 oraz z 2017 r. poz. 1389) zarządza się, co następuje:

§ 1. Zmienia się dotychczasową nazwę ulicy położonej w m. st. Warszawie z Henryka Sternhela na Mjr Mariana Bernaciaka „Orlika”.

§ 2. Wykonanie zarządzenia powierza się Prezydentowi m. st. Warszawy.

§ 3. Zarządzenie podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego i wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Uzasadnienie

W dniu 2 września 2016 r. weszła w życie ustawa z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz. U. poz. 744), zwana dalej „ustawą”. Ustawa została zmieniona ustawą z dnia 22 czerwca 2017 r. o zmianie ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz. U. poz. 1389).

Zgodnie z brzmieniem art. 6 ust. 1 ustawy, obowiązujące w dniu wejścia w życie ustawy nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, upamiętniające osoby, organizacje, wydarzenia lub daty symbolizujące komunizm lub inny ustrój totalitarny lub propagujące taki ustrój w inny sposób, właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego zmienia w terminie 12 miesięcy od dnia jej wejścia w życie. Stosownie do art. 1 ust. 2 ustawy za propagujące komunizm uważa się także nazwy odwołujące się do osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących represyjny, autorytarny i niesuwerenny system władzy w Polsce w latach 1944-1989.

Na podstawie art. 6 ust. 2 ustawy w przypadku niewykonania obowiązku przez właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego, wojewoda wydaje zarządzenie zastępcze, w którym nadaje nazwę zgodną z art. 1 ustawy w terminie 3 miesięcy od dnia, w którym upłynął termin na podjęcie działań przez organ jednostki samorządu terytorialnego.

Rada m. st. Warszawy nie wykonała ustawowego obowiązku i nie dokonała zmiany nazwy ulicy Henryka Sternhela. Wojewoda zwrócił się, w trybie art. 6 ust. 3 ustawy, do Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu o wydanie opinii potwierdzającej niezgodność nazwy obowiązującej w dniu wejścia w życie ustawy z art. 1. Na mocy art. 6 ust. 3 w związku z art. 2 ust. 3 ustawy oczekiwanie na opinię wstrzymuje bieg terminu na wydanie zarządzenia zastępczego. Opinia IPN wpłynęła do

organu nadzoru w dniu 9 listopada 2017 r. (pismo z dnia 9 listopada 2017 r. znak: BUW-940-229(2)/17).

W ocenie Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu nazwa Henryka Sternhela wypełnia normę art. 1 ustawy.

Henryk Sternhel (1910-1943), członek Komunistycznej Partii Pracy (KPP). W czasie wojny domowej w Hiszpanii był lekarzem batalionowym Brygady im. Jarosława Dąbrowskiego. Po upadku republiki hiszpańskiej internowany został w obozie we Francji. W 1942 r. przedostał się do kraju i rozpoczął działalność w ruchu oporu w Warszawie. Był dowódcą okręgu Gwardii Ludowej (GL) Warszawa – Stare Miasto. Organizował zbrojną pomoc grup uderzeniowych GL dla powstania w getcie warszawskim. Brał udział w wielu akcjach przeciwko oddziałom żandarmerii. Został zamordowany przez gestapo.

Stosownie do brzmienia art. 1 i 6 ust. 1 ustawy wskazać należy, że podstawowym jej założeniem było skuteczne wyeliminowanie z przestrzeni publicznej nazw propagujących symbole ustrojów totalitarnych, przy poszanowaniu miejsc pochówku, grobów i cmentarzy, a także własności prywatnej. Przedsięwzięcie zmiany nazw jest jednym z elementów polityki historycznej, jako kategorii historii służącej kształtowaniu świadomości historycznej społeczeństwa, w tym świadomości gospodarczej i terytorialnej oraz wzmocnieniu publicznego dyskursu o przeszłości w kierunku pielęgnowania więzi narodowych niezależnie od bieżącej polityki państwa. Polityka historyczna dotyczy interpretacji faktów, bytów i zdarzeń oraz jest rozpatrywana w kategoriach racji stanu społeczeństwa i narodu, jako element mający charakter długofalowy i stanowiący fundament państwa.

Na mocy art. 6 ust. 2 i 3 ustawy organ nadzoru jest zatem zobligowany do wydania zarządzenia zastępczego dokonującego zmiany nazwy z ulicy Henryka Sternhela na ulicę Mjr Mariana Bernaciaka „Orlika”.

Marian Bernaciak, ps. Orlik, Dymek (1917 - 1946) – podporucznik rezerwy Wojska Polskiego, członek ZWZ-AK, dowódca oddziału partyzanckiego AK, a następnie Zrzeszenia WiN na Lubelszczyźnie. Zmobilizowany w sierpniu 1939 r., podczas wojny obronnej 1939 r. walczył jako podporucznik rezerwy. Podczas obrony Włodzimierza Wołyńskiego dostał się do niewoli sowieckiej. Kilka tygodni później zbiegł z transportu jenieckiego na terenie ZSRR, wiozącego polskich oficerów do obozów, i powrócił w rodzinne strony. Od jesieni 1943 r., zagrożony aresztowaniem przez Gestapo, był zmuszony ukrywać się. W 1943 r. utworzył grupę lotną, przekształconą w oddział partyzancki, na czele którego stanął. Jego oddział przeprowadził ponad 20 akcji bojowych przeciwko Niemcom. Dzięki jego postawie podczas akcji Burza w lipcu 1944 r. w Dęblinie uratowano przed zniszczeniem ważne obiekty wojskowe i gospodarcze, uchroniono ludność przed wywózką i znęcaniem się przez wycofujących się żołnierzy niemieckich. W marcu 1945 r. odtworzył swój oddział z osób zagrożonych aresztowaniem. Początkowo podporządkował się Delegaturze Sił Zbrojnych na Kraj, a od września tego roku wszedł w skład Zrzeszenia WiN. Dowodzone przez niego zgrupowanie partyzantki niepodległościowej, jedno z największych na Lubelszczyźnie, przeprowadziło wiele akcji zbrojnych przeciwko władzom komunistycznym.

Do walki ze zgrupowaniem Mariana Bernaciaka władze zmobilizowały ogromne siły podzielone na grupy operacyjne, liczące łącznie kilkanaście tysięcy żołnierzy LWP, KBW oraz funkcjonariuszy MO i UB. Zmarł tragicznie ranny podczas próby przebicia się z okrążenia.

Na podstawie art. 5 ustawy pisma oraz postępowania sądowe i administracyjne w sprawach dotyczących ujawnienia w księgach wieczystych oraz uwzględnienia

w rejestrach, ewidencjach i dokumentach urzędowych zmiany nazwy dokonanej na podstawie ustawy są wolne od opłat, zaś zmiana nazwy dokonana na podstawie ustawy nie ma wpływu na ważność dokumentów zawierających nazwę dotychczasową.

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego. Termin wejścia w życie zarządzenia, ze względu na ważny interes państwa i przytoczoną wyżej argumentację, dotyczącą podstawowych założeń ustawy, oraz z uwagi na bezczynność Miasta w zakresie zmiany nazwy, czyni zadość zasadom demokratycznego państwa prawnego, o których mowa w art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1523).

Jednocześnie, na podstawie art. 6 ust. 4 i art. 3 ust. 4 ustawy w związku z art. 98 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1875), pouczam, że na zarządzenie zastępcze Miastu przysługuje skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie w terminie 30 dni od dnia doręczenia, wnoszona za pośrednictwem organu, który skarżone zarządzenie wydał.

WOJEWODA MAZOWIECKI

Zdzisław Szipera

